ПАМ'ЯТАЄМО МИНУЛЕ — 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ — БУДУЄМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXIII. Ч. 6. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го СІЧНЯ (JANUARY) 1976 No. 6. VOL. LXXXIII.

УККА ЗАКЛИКАЄ ДО СОЛІДАРНОСТИ З УКРАЇНСЬКИМИ ПОЛІТВ'ЯЗНЯМИ В СССР

Ню Йорк (УККА) — Екзекутива Українського Конґресового Комітету Америки, виконуючи рішення пленарного засідання 12-го грудня 1975 в справі зголошеної Конференцією Молодечих і Студентських Центральних Організацій при УККА резолюції про переведення одноденної голодівки в дні 12-го січня, 1976 року, закликає:

Всі свої Відділи, всі українські центральні організації та їх низові клітини, що є в системі УККА, щоб вони повідомили своє членство і заохотили їх про це що іень 12-го січня, 1976, є Днем Солідарности, получений з одноденною голодівкою, знак повної солідарности з українськими політичними в'язнями в СССР. Як відомо, день 12-го січня, починаючи з 1974 року, є днем, в якому українські політичні в'язні голодівкою та петиціями добиваються своїх прав в тюрмах і концтаборах СССР та протестують проти нелюдського трактування їх совєтськими тюремними властями. Як повідомляють з України, в цій акції беруть участь не тільки українські політичні в'язні інших національ що в'язні інших найіональностей СССР.

Екзекутива УККА вірить, що членство УККА зрозуміє вповні значення цієї солідарної голодівки - протесту як символ нашої моральної піддержки наших братів і сестер в їхній нерівній боротьбі проти московсько - комуністичного окупанта України та всебічно піддержить наш заклик на ділі переводячи одноденну голодівку дня 12-го січня 1976 р.

Екзекутива УККА

ЛЮДСЬКІ ПРАВА, ІМІҐРАЦІЯ, ПОЛІТИКА БАГАТОКУЛЬТУРНОСТИ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАРАД РІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ КУК

Вінніпеґ (КУК) — Дня 3 січня відбулас ятут при участи 50 делеґатів та заінтересованих гостей Річна Конференція Комітету Українців Канади під проводом мґра І. Іванчука, першого заступника президента КУК. Разом з 10 членами Екзекутиви Президії КУК, на цій важливій конференції були заступлені три Провінційні Ради КУК: Саскачеван — І. Стратійчук Алберта — інж. М. Войко і Онтаріо — Я. Балабан в заступстві голови С. Фроляка, та 11 Відділів КУК, а саме: Монтреаль, Торонто, Гамілтон, Тандер Бей, Кенора, Вінніпеґ, Реджайна, Саскатун, Едмонтон, Редвотер і Торгилд. Конференція винесла ряд важливих рекомендацій, які будуть предметом нарад найближчих засідань Екзекутиви Президії КУК.

Зі складових Організацій КУК були репрезентовані: Комітет Українок Канади, Братство Українців Католиків, Союз Українців Самостійників, Ліґа Визволення України, Союз Українських Канадійських Ветеранів, Суспільна Служба Українців Канади, Українське Євангельське Об'єднання, Українська Народна Поміч, Союз Українського Студентства Канади і СУМ. Як гості були заступлені: СКВУ — М. Плавюк, КЦУШР — д-р Б. Білаш, КВОР — о. Т. Міненко і Департамент Шкільництва Алберти — пані К. Турко.

Екзекутивний директор КУК д-р С. Яр. Кальба представив звідомлення з праці за минулий рік, які виготовлено на письмі від Централі КУК і від Провінційних Рад КУК Онтаріо, Саскачевану і Алберти. Ці звіти доповнили А. І. Яремович з ділянки оборони прав людини і заступник президента СКВУ М. Плавюк по лінії співпраці Світового Конґресу з Комітетом Українців Канади. Другою важливою справою на програмі нарад були заходи Централі КУК для усправнення іміґрації до Канади з інших країн. Цю справу з'ясував адв. І. С. Петришин, який теж представив звіт з праці Української Іміґраційної Служби в Торонто, одержаний на письмі від її голови Б. Микитюка.

Справу політики багатокультурности та використання і координації федеральних і провінційних дотацій всебічно представив д-р П. А. Кондра, а для справи поліпшення метод збірки фондів КУК переведено панель - дискусію, в якому взяли участь представники Відділів КУК з найвищими осягами збірки Національної Вкладки в 1975 році: д-р П. Глібович — Торонто, д-р Б. Волянський — Монтреаль, адв. В. Підручний — Едмонтон і М. Балич — Реджайна. Панелем проводив д-р С. Яр. Кальба в заступстві перешкодженого І. Новосада.

В Рочестері урочисто відзначатимуть 58 роковини самостійности і соборности України та 200-річчя ЗСА

Рочестер, Н. Й. — Управа місцевого Відділу УККА інформує, що українська громада в Рочестері приготовляється до величних відзначень 58-их роковин проголошення самостійности і соборности України і 200-річчя Незалежности З'єднаних Стейтів Америки в дні 24-го січня ц. р. о год. 6:30 вечором в залі Чембер оф Комерс, 55 Ст. Пол вулиця. Свято матиме три частини: в неділю, 18-го січня, в усіх українських церквах будуть відправлені урочисті Служби Божі в наміренні українського народу; в четвер, 22-го січня о год. 10:30 рано відбудеться у міській ратуші церемонія підписання мейором Томасом Раєном окремої проклямації; в неділю, 24-го січня о год. 6:30 вечором відбудеться величний репрезентативний бенкет з промовою сенатора Павла Юзика, привітами конґресмена Франка Гортона і мейора Томаса Раєна та інших діячів. В мистецькій частині бенкету виступлять: Рената Бабак — меццо-сопрано, солістка Львівської опери і Большого театру при акомпаньяменті мґр Лесі Борисенко; Марія Бах — фортепіянове сольо; танцювальний ансамбль з Гамільтону в Канаді під мистецьким керівництвом Ярослава Клуня і танцювальна школа „Черемош" з Рочестеру. Ближчі інформації про програму свята, ціни бенкету тощо, можна одержати в представників Відділу УККА. Можна також в цій справі тефонувати на число: 342-6113.

НАЙМЕНУВАННЯ Д-РА М. КУРОПАСЯ МАЄ ОБОПАРТІЙНУ ПІДТРИМКУ

Вашінґтон. — Як інформовано в „Свободі", президент Джералд Форд 6-го січня найменував д-ра Мирона Куропася, відомого нашого науковця, едукатора, автора, громадського діяча та головного радного Українського Народного Союзу, на пост спеціяльного асистента Президента ЗСА для етнічних справ. Найменування д-ра Куропася викликало позитивну оцінку та підтримку з боку республіканського конґресмена Едварда Дервінского та демократичного Френка Аннунзійо, обидвох із Іллиной, які в спільній заяві висловлюють признання президентові Фордові за це рішення. У спільному пресовому повідомленні з 6-го січня, тобто з дня, коли Білий Дім офіційно повідомив про найменування д-ра Куропася, конґресмени Дервінскі та Аннунзійо заявили, що найменування д-ра Куропася на цей пост представляє собою „дуже практичний та давно вже потрібний додаток до президентського персоналу", як також зазначили, що цей крок вказує, що президент Форд правильно оцінює той великий вклад в розвиток ЗСА, який давали і дають американці різних етнічних походжень. Конґресмени заявили: „В час, коли ми розпочинаємо наше 200-річчя, населення звертає свою увагу на славну історію нашої країни. Таким чином ссобливо відповідним є те, що Президент найменував Спеціяльного асистента для етнічних справ, бо власне вклад поколінь іміґрантів головним чином спричинився до того, що З'єднані Стейти здобули своє видатне місце в сім'ї держав."

Д-р Мирон Куропась

Обидва конґресмени, хоча з інших політичних партій, співпрацювали протягом довгого часу з метою переконати Білий Дім про потребу створення посту Спеціяльного асистента Президента ЗСА для етнічних справ. Після найменування на цей пост д-ра Куропася, конґресмени Дервінскі та Аннунзійо в спільній заяві сказали: „Це найменування представляє собою важливий вклад у демократичний процес. Воно запевняє провідникам етнічних груп, як і самим етнічним групам Америки, що вони в Білому Домі могтимуть обговорювати свої проблеми та відбувати наради із спеціяльно призначеним офіційним представником Президента. Це найменування виразно вказує, що всі етнічні групи одержують належну увагу та що вони дійсно є складовою частиною нашого суспільства. Найменування також скріплює довір'я до нашої демократичної системи та напевно дуже спричиниться до зменшення апатії, яка тепер поширена в нашому суспільстві — зокрема матиме позитивний вплив серед етнічних груп".

Амбасадор Мойніґен нагороджений „Грамотою Прав Людини"

Ню Йорк, Н.Й. — В п'ятницю, 12-го грудня 1975 р., амбасадор Деніел П. Мойніґен, американський представник в Об'єднаних Націях, був нагороджений „Грамотою Прав Людини" Міжнародної Ліґи для прав людини, що є приватною організацією, присвяченою обороні прав людини у світі. Амбасадора Мойнігена відзначено за його поставу в обороні політичних в'язнів та резолюцію, яку він вніс в імені американського уряду, закликаючи уряди держав світу звільнити всіх політичних в'язнів у своїх країнах. Приймаючи нагороду амбасадор Мойніґен висловив пересторогу, що Америка не може собі позволити на вибір своїх приятелів, бо їх вже не залишилося багато. „Це є майже умовою нашого існування як нації, що ми мусимо визнати наше відокремлення в світі," — сказав Мойніґен, приймаючи нагороду — срібну підставку на каламар, копію каламаря, що його вжив Томас Джеферсон, коли підписував Декларацію Американської Незалежности.

Амбасадор Мойніґен

Між учасниками урочистости були д-р Володимир і п-і Марія Душник, які говорили з амбасадором Мойніґеном про українських політичних в'язнів, чоловіків і жінок.

Провідники Міжнародної Ліґи та амбасадор Т. О. Десумо-Джонсон з Ліберії просили амбасадора Мойніґена „говорити правду" в Об'єднаних Націях, без огляду на критику його в Америці чи закордоном. Між учасниками були губернатор Гю Карі, ізраїльський амбасадор Хаїм Герцоґ та дипломати Англії, Коста Ріки, Австрії, Ірляндії і Канади.

Між визначними особами, що одержали досі нагороди прав людини, є Андрей Д. Сахаров, Роджер Н. Болдвін, Ю. Тант і Мстислав Ростропович.

ЩЕДРИЙ ВЕЧІР У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Заходами 20-го Відділу СУА відбудеться тут 18-го січня 1976 року, в годині 1:30 по полудні, в парафіяльній залі церкви Христа Царя на Найставні, традиційний „Щедрий Вечір". У програмі Вечора беруть участь: мґр О. Ґенґало — доповідь про лемківські різдвяні традиції; Я. Збир-Лободич — рецитація; О. Кучерява-Пасічняк — лемківські колядки, сольоспів; фортепіяновий супровід і музичне оформлення — проф. З. Маркович; артистка К. Гош — читатиме нарис. Атракцією Вечора буде перший на терені Філядельфії гостинний виступ молодечого хору „Молода Україна" з Трентону, який відспіває декілька колядок і пісень, під ірриґентурою проф. В. Третяка. Членки 20-го Відділу СУА гоститимуть присутніх традиційними стравами „Щедрого Вечора".

ПОМЕР ДЖО ЕН-ЛАЙ, ПРЕМ'ЄР КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

Пекін. — Пресова аґенція Китайської Народної Республіки „Гсінгуа" повідомила, що в середу, 7-го січня ц.р. о год. 8:57 вечором помер тут, після довшої недуги на 78 році життя прем'єр-міністер червоного Китаю від 1949 року, тобто від часу коли комуністи перебрали владу і витиснули залишки китайської армії маршала Чіянґ Кай-шека на острів Формозу. В повідомленні, яке було припізнене на 18 годин, сказано, що прем'єр КНР Джо Ен-лай помер від хвороби рака, з якою він змагався довший час і в часі якої він не переставав виконувати свої партійні і урядові обов'язки. Дальше сказано, що смерть Джо Ен-лая це величезна втрата для Комуністичної партії Китаю, армії, народу і всього комуністичного руху в світі.

Джо Ен-лай

Радієві і телевізійні станції подали також офіційний комунікат ЦК Компартії в якому говориться, що Джо Ен-лай буд прикладним членом партії, потенційним революціонером китайського народу, льояльним воїном і знаменитим, випробованим лідером партії і держави". Комунікат подає також декілька прізвищ високих партійних функціонарів, які очолюють комітет державних похоронів прем'єра. Між поданими, після прізвища Мао Тсе-тунґа і його заступників, фіґурує заступник прем'єра Тенґ Сіяо-пінґ, який в часі хвороби Джо Ен-лая виконував обов'язки прем'єра і який, як здогадуються, займе його місце, Ванґ Гунґ-вен і Єг Чінґ-інґ — другий і третій заступники прем'єра. Згідно з інформаціями китайської амбасади в Токіо, офіційні похорони Джо Ен-лая повинні розпочатися 15-го січня ц.р.

Джо Ен-лай, який був другою найбільш видатною людиною в Китаю, маючи високі інтелектуальні здібності і заправу в керівництві державою, намагався вивести свою країну з ізоляції у XX століття. У зв'язку з цим він багато подорожував по країнах Азії і Европи, зустрічався з багатьма дипломатами, державними мужами і вченими. Після пригашення так званої „культурної революції", що її розпочав був Мао Тсе-тунґ, Джо Ен-лай привернув стабільність в країні і

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЗСА зменшують допомогу опонентам в ОН

Вашінґтон. — Речники Державного Департаменту інформують, що державний секретар Генрі Кіссінджер формально встановив нову політику, згідно з якою ті держави, які голосуватимуть проти З'єднаних Стейтів на форумі Об'єднаних Націй, одержуватимуть менше закордонної допомоги ніж одержували б, якщо б підтримували становище Вашінґтону. Нова політика має на меті вказати економічно недорозвиненим країнам, тобто державам „третього світу", що Вашінґтон не може погодитися на те, щоб ті держави на кожному кроці критикували Америку, а в той самий час здержувалися від критикування Совєтського Союзу. За застосування такого подвійного стандарту недорозвинені країни мусять бути готові на відповідну реакцію з боку ЗСА — сказали речники Державного департаменту. Вони заявили, що секретар Кіссінджер вже відложив полагодження справи додаткової допомоги для Танзанії та Ґуяни, які минулого року голосували проти ЗСА щодо резолюції ОН, яка утотожнює сіонізм із расизмом, а також виступили проти ряду різних пропозицій Вашінґтону. Натомість такі держави як Малаві та Айворі Ковст, які підтримували становище ЗСА, одержать більшу допомогу.

Кастро не бачить можливостей співпраці з ЗСА

Гавана. — Совєтська пресова аґенція ТАСС інформує, що виступаючи на з'їзді Компартії Куби із заключним словом, Фідель Кастро спинився на заяві президента ЗСА Джералда Форда, який заявив був свого часу, що кубинська інтервенція в Анґолі закриває перспективи поліпшення відносин між Кубою і ЗСА. „Судячи з усього, — заявив Ф. Кастро, — З'єднані Стейти Америки вважають, що заради поліпшення наших відносин, ми повинні відмовитися від принципів революції. Але ми ніколи не відмовимося від солідарности з народом Анголи і будемо й далі подавати повну підтримку його боротьбі проти аґресії з боку Південної Африканської Республіки та інших імперіялістичних сил" — сказав Кастро. В повідомленні ТАСС далі сказано, що Фідель Кастро відмітив величезне значення сили міжнародної солідарности й інтернаціоналізму. Він підкреслив, що Совєтський Союз дав „чудовий зразок інтернаціоналістичної політики, не дозволивши імперіялізмові задушити кубинську революцію".

УСКТ у Польщі має 5.000 членів

Варшава. — Газета „Наше Слово", орган Українського Суспільно - Культурного Товариства (УСКТ), яке є єдиною дозволеною урядом організацією українців в Польщі, інформує, що згідно із звітом голови Президії Головного Правління УСКТ Миколи Королька, виголошеним на пленумі Правління в кінці 1975 року, це Товариство нараховує під теперішню пору 5.000 членів, з того 42,3 відсотки живуть у містах. Пресовим органом Товариства є тижневик „Наше Слово" з місячним додатком „Наша Культура". Головним редактором цих видань є Григорій Боярський. При УСКТ діють численні мистецькі гуртки, зокрема хори, танцювальні ансамблі і театральні групи, які здобули вже декілька державних нагород і уславилися на багатьох мистецьких фестивалях, на яких вони репрезентували українську культуру.

ЛЕОНІД ПЛЮЩ З РОДИНОЮ ВЖЕ У ВІДНІ — ІНФОРМУЮТЬ ПРЕСОВІ АҐЕНЦІЇ

У п'ятницю, 9-го січня, як це число „Свободи" починало друкуватись на пресі, пресові аґенції, зокрема Асосієйтед Пресс, подали, що Леонід Плющ з дружиною і двома синами вже мали приїхати до Відня. Раніше цього дня деякі аґенства, а за ними преса і радіо, подали повідомлення совєтського аґенства ТАСС з Москви, що Леоніда Плюща, мовляв, з уваги на те, що його здоров'я в останньому часі значно поліпшилося, звільнено з психіятричного закладу в Дніпропетровську та задоволено прохання його дружини Татьяни і видано їм та їх двом синам візу на виїзд до Ізраїлю.

Цю вістку потверджує балтиморський „Сан" з 9-го січня у кореспонденції Голла Пайпера з Москви, подаючи, що Плющ був звільнений з закладу в четвер, 8 січня, та виїхав поїздом з Дніпропетровська до Чопу на кордоні УССР і Мадярщини, де має зустрітися зі своєю родиною.

Бюро аґенства ТАСС в Ню Йорку на телефонічний запит в цій справі заявило, що „ця справа не є для нас важлива, щоб за нею слідкувати, ми знаємо, що він (Плющ) мав бути звільнений".

Секретар Міжнародного Комітету Математиків в обороні Леоніда Плюща, Мішел Бруе з Парижа, який тепер є у Відні, на телефонічний запит представника Комітету Оборони Мороза у Вашінґтоні сказав, що вони очікують Плюща у Відні в суботу, 10-го січня рано, та що там чекають на нього і його родину, разом з ним, два лікарі: американець д-р Ґері Лов-бер та один французький лікар. У Відні очікують Плюща також представник Французької Ліґи Математиків та організації Амнесті Інтернешенел, як і представник французької Комуністичної партії. Бруе при цьому заявив, що він сподіється, що до якого тижня Л. Плющ з родиною переїде до Парижу. Він дальше сказав, що міжнародна Ліґа Математиків має здепонованих на конті Бруе окремі фонди, що їх вистачить приблизно на один місяць на опіку та вдержання Плюща і його родини.

Д-ра Штерна органи КҐБ засудили на місяць перед судом над ним

Ню Йорк (Пресова Служба. ЗП УГВР). — На Захід продістався з України тайний документ, — циркуляр Мдндстерства охорони здоров'я УССР, підписаний міністром Братусем, який кидає додаткове світло на методи совєтського „правосуддя". Идеться про суд над лікарем д-ром Михайлом Штерном з Вінниці, ім'я якого відоме в Україні у зв'язку з його гуманним ставленням до пацієнтів, а також українській еміґрації з приводу його мужньої оборони української мови під час його процесу. Ото ж, у згаданому циркулярі, написанім з доручення відомих органів і датованім 14 листопада 1974 року, отже на місяць перед процесом 11 грудня, що його розіслали до перспективних свідків, які мали складати візнання на процесі д-ра Штерна, м. ін. пишеться: „В місті Вінниця колишній завідуючий поліклінікою ендокринології Штерн М. Ш. вимагав хабарів від хворих, щоб їх допустити до диспенсера без доручення районних лікарень. Він одержав від хворих осіб понад 1,000 карбованців..."

Незалежно від тиску КҐБ на свідків, вони не потвердили обвинувачення на адресу д-ра Штерна, навпаки, вказували на його високі кваліфікації та людяне ставлення до хворих. Незалежно від цього, суд засудив обвинуваченого на вісім років таборів. Тепер д-р Штерн ув'язнений в Харкові.

Справжньою причиною арештування і засуду було те, що два його сини зголосилися на виїзд до Ізраїлю, на що вони, після довгих заходів, одержали дозвіл.

Треба додати, що обвинувачуючи д-ра Штерна в хабарництві, органи КҐБ використали безперечно існуючу корупцію в різних галузях життя СССР, зокрема в охороні здоров'я. Про це свідчить інший документ, де говориться: „Міністерство оборони здоров'я УССР в листі ч. 55/221 12 березня 1974 року звернуло увагу на те, що у здоровий колектив лікарських працівників проникають окремі особи, які проявляють грубість і жорстокість супроти хворих і під час неуважного ставлення до свого високого покликання займаються хабарництвом і підкупами..." При кінці документу є наказ міністра Братуся: „Доручаю усім облздоровпрацівникам під час листопада-грудня ц. р. організувати перевірку виповнення пляну по посиленні контролі над діяльністю лікарських інстанцій... При перегляді цього питання і прийняття рішень треба строго, навіть до звільнення з праці карати завідуючих інстанцій, які допускають лібералізм у відношенню до осіб, що здійснюють нечесні дії, грубо відносяться до хворих, займаються хабарництвом".

ЗБОРИ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТОВИХ ТОВАРИСТВ

Нюарк, Н. Дж. — В суботу, 24-го січня ц. р. о год. 2-ій по полудні тут в Домі УСТ „Чорноморська Січ" при 680 Санфорд евеню, відбудуться Загальні Збори Союзу Українських Американських Спортових Товариств ЗСА-Схід. Програму Зборів учасники одержать при вході на залю нарад.

ВИСТАВКА КАРТИН ІРИНИ ФЕДИНИШИН

Ірвінґтон, Н. Дж. — В суботу, 3-го січня ц. р., в головній бібліотеці Мейпелвуду при 51 Бакер вулиці відбувається виставка образів мисткині Ірини Фединишин. Офіційне відкриття виставки, яка триватиме до 31-го січня, відбудеться в неділю, 11-го січня між год. 3 і 5-ою по полудні. Рим, Свята Земля, Греція — це місцевості, які відвідувала останньо мисткиня і які віддзеркалені в поодиноких працях.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Анґоля і детант

Протягом останніх кількох днів ряд впливових американських газет, між ними і „Ню Йорк Таймс", помістили коментарі, в яких сказано, що Совєтський Союз продовжує свою масову військову допомогу для марксистської фракції в Анґолі тому, бо кремлівські верховоди думають, що ЗСА не застосують жадних конкретних протизаходів, які змусили б СССР припинити цю допомогу, а тільки обмежаться до пересторог, що дальше совєтське вмішування у громадянську війну в тій африканській країні може пошкодити теперішній політиці детанту між ЗСА та СССР. Деякі коментатори твердять, що Москва не бере серйозно навіть цих пересторог, бо думає, що державний секретар Генрі Кіссінджер надає детантові такої ваги, що готовий піти на різні поступки, щоб тільки запевнити дальше продовження політики „міжнародної розрядки". Те, що Сенат проголосував припинити будь-яку дальшу військову допомогу ЗСА для антимарксистських фракцій в Анґолі, також дає Москві підставу припускати, що Америка таки обмежиться тільки до пересторог, а не робитиме жадних конкретних заходів, щоб стримати Совєтський Союз від поширення своїх впливів в тій частині світу.

Однак, ті самі американські коментатори вказують, що саме дальше совєтське вмішування в громадянську війну в Анґолі може довести до ґрунтовних змін в становищі Конгресу та Білого Дому щодо політики детанту. Вони твердять, що прихильники тієї політики в ЗСА тепер в „дефензиві", бо все більше американських законодавців, політичних і громадських діячів, як також звичайних громадян, які слідкують за подіями в Анґолі, приходять до переконання, що Москва використовує детант для переведення в життя своїх аґресивних плянів. Масова військова допомога СССР для анґольських марксистів і заяви совєтських лідерів, що „міжнародна розрядка" в жадному випадку не означає, що Совєтський Союз зобов'язаний припинити свою підтримку для т. зв. „національних визвольних рухів", нарешті доводять до свідомости все більшої кількости американців, що Москва і Вашінґтон цілком протилежно інтерпретують детант. Вашінґтон, який вважає, що політика детанту має означати загальне відпруження у відносинах Заходу і Сходу, тепер став віч-на-віч із заявами Москви, що детант зовсім не означає припинення „ідеологічної боротьби", як також Вашінґтон починає розуміти, що Кремль до „ідеологічної боротьби" зараховує не тільки продовження конфронтацій ідей та поглядів, але навіть збройну боротьбу, наприклад в Індокитаї, в Португалії, в Анґолі.

Історичний досвід вчить і переконує, що Америка дуже терплива, але все має свої межі. На цій безмежній американській терпеливості розбились калькуляції спричинників Першої світової війни, на ній зламав собі голову Гітлер і мало бракувало, щоб зламав собі її Нікіта Хрущов своїми ракетами в Кубі. Ясно, що сьогоднішні кремлівські верховоди, заохочені американською реакцією на події в Індокитаї та зловживаючи політикою детанту, пробують щастя в Анґолі. Вони можуть дуже перерахуватись...

Парафія для всіх

На цьому місці вже була мова про „крайову справу" — конкретизацію плянів будови нової церкви св. Юра в Ню Йорку. Святкування Різдва Христового за старим календарним стилем минулої середи, 7-го січня, як і дотеперішнє святкування великих рокових свят в Ню Йорку тільки потверджують окреслення, що справа будови нового і репрезентативного українського храму Божого в цій світовій метрополії є справді крайовою справою, бо й парафію св. Юра в цьому багатомільйоновому місті можна оправдано назвати парафією для всіх.

На всіх відправах цьогорічного Різдва Христового теперішня церковця була переповнена по береги і між богомільцями в цьому дні можна було побачити знайомих і незнайомих з багатьох не тільки сусідніх парафій, але й віддалених місцевостей. Щобільше, по поведінці, зокрема по робленню знаку хреста, можна було завважити не тільки українців, але й інші національності. Можна б навіть поіменно назвати багатьох наших земляків з цілої Америки, які знають церкву св. Юра в Ню Йорку, бо в ній принагідно побували і молилися.

Додаймо до того, що в кожному місті церкви, як і музеї, театри та всілякі інші монументальні будівлі належать до тих об'єктів, що ними цікавляться і знайомляться туристи. Статистика доказує, що Ню Йорк є на першому місці під оглядом туристів. Репрезентативна українська святиня в цій світовій метрополії буде чи не найвимовнішим свідоцтвом і голосом української істини.

З цих та подібних міркувань ми всі, без уваги на наше місце замешкання і праці, можемо і повинні вважати парафію св. Юра в Ню Йорку за нашу другу парафію та відповідною пожертвою допомогти нашим нюйоркським парафіянам здвигнути запляновакий могутній храм Божої і української істини в цій світовій метрополії.

У Філядельфії засвітили символічну ялинку дітям в Україні

Філядельфія, Па. — Заходами Організацій Українського Визвольного Фронту — Осередку СУМА, Відділів ООЧСУ і ОЖ ОЧСУ, ТУСМ-у та інших тут 28-го грудня 1975 р. відбулась зворушлива церемонія засвічення символічної ялинки для дітей в Україні, батьки яких сидять в ув'язненні в московських тюрмах і концтаборах. Сумівці прибрали ялинку свічечками і стяжками з написами прізвищ дітей, які відомі за кордоном. Біля 150 осіб взяло участь в цій сентиментальній церемонії. Хор жінок ОЖ ОЧСУ „Чайка" відспівав з цієї нагоди декілька колядок. Свято відкрила голова ОЖ ОЧСУ пані Ярослава Савчук, а хором диригувала п-ні Ірина Чума. Про значення символічної ялинки говорили сумівки Павлина Волянюк, і тусмівець Левко Іваськів. Імпрезу закінчено колядкою „Слава Богу".

Д-р Михайло Данилюк

НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ І СОВЄТСЬКА ПСИХІЯТРІЯ

I

Де поділися два мільйони українців?

Хоч і в основному ми маємо на увазі прослідити у цій статті деякі показники совєтської психіятрії в сучасній Україні, розпочинаємо нашу студію якраз таким підзаголовком, і мета такого підходу стане яснішою у наступному розділі.

На тему статистики українців в СССР, а зокрема в Українській ССР, відзивалися у нашій пресі кваліфіковані демографи, журналісти, знавці підсовєтської дійсности. Якраз у щойно 1971 році розпочався аналітичний розгляд статистики СССР, хоч і самий перепис населення відбувся 15 січня 1970 р. Совєтські джерела опублікували дані перепису аж у квітні 1971 р., бо, мабуть, усякі числа, зокрема щодо статистики різних національностей, мусіли перейти через ляболаторію ЦК партії. І не дивно, оскільки дані перепису мусіли вийти дуже невигідними, якщо їх порівняти із попереднім переписом, який відбувся у 1959 році. За 11 років настало чимало змін, і про них ми ніколи не довідаємося, бо й статистиці перепису 1970 р., підмальовуваній 16 місяців у майстерні партії, важко вірити.

Проте, беручи навіть підтасовану партією статистику, можна робити певні висновки із таким умовним застереженням, що подані партією числа є кращими для неросійських національностей, як це воно, мабуть, по суті вийшло. Можна, на базі інших даних останнього десятиріччя, побоюватися, що фактична картина перепису куди жахливіша. Але перегляньмо офіційні числа.

Перепис 1970 р. показав („Ізвєстія", 17 квітня 1971 р.), що загальний приріст населення СССР від 1959 по 1970 р. був 16% у той час, коли ріст населення УССР був 13%, а саме: зріс із 41,869 тис. на 47,126 тис. (подаємо мільйони у тисячах для упрощення рахунку). Але звичайна математика покаже, що приріст у 5,257 тис. — це не 13%, а 12,55%, себто різниця між загальним приростом СССР й Українською ССР є майже 3.5%. У перерахуванні на числа це дасть 1,465 тис., себто майже півтора мільйона, якщо цифра у 1959 р. була 41,869 тис. Оскільки українці у своїй республіці становлять більшість населення, а четвертина припадає на інші національності, то й тоді не вистачає якогось мільйона українців. Якщо б, одначе, вони росли не за ключем 12.55%, а динамікою цілого СССР, себто за ключем 16%, тоді Українській ССР із початковою цифрою 41,869 тис. треба було б мати на 1970 р. 6,699 тис. приросту, що знову повертає нас до півтора мільйона загальної втрати, а чистої для українців понад мільйон.

Але цього „коли б" — нема. Навіть гірше, бо наступні цифри показують, що українці у порівнянні до інших національностей втратили свій відсоток у своїй власній республіці. Ось кілька чисел.

Із загальної суми республіки 41,869 тис. в 1959 р. українців було 32,158 тис., а в 1970 р., коли країна виросла до 47,126 тис. населення, українців було лише 35.284 тис. (дані ЦСУ СССР, це ж число „Ізвєстій"). Інакше кажучи у 1959 р. українців у своїй республіці було 76.8%, а в 1970 р. стало їх лише 74.9%, чиста втрата — 1.9%. Значить якщо в 1959 р. було 32,158 тис., а в 1970 р. було 35,284 тис., то ніби то чистий ріст українців був 3,126 тис., і це дає 9.7% за одинадцять років, себто 0.88% на рік у той час, коли республіка зросла на 13% (12.55%). Коли б число із 1959 р. зросло на 13%, тоді приріст був би не 3,126 тис., а 4,180 тис. Значить тут втрати один мільйон.

Реасумуючи, можна сказати таке: СССР за одинадцять років виріс на 16% (1.45% річно), а Українська ССР на 12,55% (1.14% річно), чим українці не приросли одного мільйона (див. числа вище), а крім цього саме число українців у порівнянні до загального росту „ч о м у с ь" втратило також ще один мільйон, впавши із 76.8% до 74.9% цілости населення. Два мільйони статистичної затрати. Коли б навіть прийняти здогад, що українці в Україні, переживаючи матеріяльну і політичну кризу або йдучи по лінії модерних кличів про перенаселення світу, зменшили число народжень, а тим самим загальний приріст населення республіки, тоді все одно залишається затрата не менше одного мільйона, якщо порівняти відсоток українського населення із меншими національностями в країні.

Якщо ж українці „не допомогли" у рості населення затратою двох мільйонів, то, все таки, звідки ж республіка виросла на 13% на загальне число чистого приросту 5,257 тис.? Довго догадуватися не доводиться. Це ж саме ЦСУ СССР подає, що за одинадцять років в УССР росіянприросло із 16,9% у 1959 р. на 19.4% у 1970 р. у порівнянні до загального населення. Здавалося б, що число не таке велике, але коли поглянути на чисті цифри, тоді побачимо, що росіян в Україні зросло із 7,091 тис. на 9,126 тис. у 1970 р., що дає чистого приросту понад два мільйони, точніше к а ж у ч и на 28.7%. Завважимо, що коли українське населення відсотково впало, то росіян відсотково виросло. Коли б українське населення цифрою 32,158 тис. у 1959 р. також зросло на 28.7%, то чистий приріст був би 9,212 тис., і в 1970 р. в Україні мусіло б бути не 35,284 тис. українців, а 41,370 тис., себто не 35 мільйонів, а сорок один мільйон. Інші національні меншості в УССР (жиди, поляки, білоруси, молдавани, болгари та ін.) за останніх одинадцять років не зросли, деякі навіть також зменшилися, зросли на 28.7% (абсолютного числа) лише росіяни. Так і пригадується відомий запит: „Інтернаціоналізм чи русифікація?"...

Отже, цих два мільйони, яких українці „загубили", росіяни, за благословенням „інтернаціональної" партії, „підняли" по дорозі... Коментарі залишаємо політичним аналітикам.

М о ж н а все таки, для ствердження фактів, додати, що інші республіки СССР (Узбецька, Казахська, Азербайджанська, Киргизька і ін.) зросли на 38-46%, а відсоток національного населення також зріс, хоч і російського населення у них також зросло. Якщо ж йдеться про малі народи, т. зв. етнічні групи, то перепис 1926 р. показував їх 194, а вже перепис 1959 р. лише 19 („Молодь України", 30 вересня 1969 р.). Пояснення? Дуже прості. Пише ця сама газета: „у більшості названих випадків дався взнаки різко прискорений в результаті побудови соціялістичного суспільства процес національної консолідації"... Чи цією самою „консолідацією" треба пояснювати цифри перепису 1970 р., коли „хахлам" дозволено вирости за одинадцять років на 9.7%, а росіянам на 28.7% на прадідівській українській землі, чи ця сама „консолідація" втискала українські кістки по територіях інших республік та концтаборів, чи політруки перепису йшли шляхом директиви, що „рідна мова може не збігатися з національністю" („Молодь України" 7 січня 1970 р.), — знає лише ЦК партії. Нам залишаються здогади, хоч і на помітно міцних матеріялах. Маємо ми ще й свої додаткові аналізи.

Психіятрія і психотропні ліки

У попередньому розділі ми, на базі офіційних даних ЦСУ СССР, довели, що в Українській ССР: 1. недоріст українського населення в Україні становить два мільйони статистичної (калькуляційної) недостачі; 2. абсолютна недостача українського населення становить один мільйон, якщо прийняти умовне застереження, що республіка в цілому приростала в населенні повільніше від цілого СССР із-за об'єктивних умовин; 3. за 11 років УССР приросла у населенні на 12.55%, річно 1.14%, в цьому українці приросли на 9.7%, річно 0.88%, а російське населення України приросло на 28.7%, річно 2.6%; 4. відсоток українців в Україні впав, а росіян піднявся.

Якщо за наступних 11 років процес російської колонізації пішов таким самим темпом, у 1981 році (11 років від перепису в 1970 р.) буде в Україні майже 12 мільйонів росіян. Від сьогодні — це вже лише п'ять років.

За який рахунок збільшиться російське населення — не важко догадатися, а йтиме цей процес двома основними шляхами — прямою колонізацією та вже згаданою раніше „консолідацією" народів, себто самою звичайною насильною русифікацією. Щоб цього досягнути, треба, звичайно, вживати різних засобів, а серед них в модерних часах придумали ще один — запрягти до цього медицину, поставити до послуг КҐБ психіятрію із „спецбольницями", залякати людей новою методою, виснажити їх психічно діяльністю психіятричних „лікарень".

(Продовження буде)

Панас Феденко

ДУМКИ НА НОВИЙ РІК

(2)

Природа дала московським політбюрократам першу пересторогу в 1921 році: посуха знищила ниви в південній Україні і над Волгою. Почався масовий голод. Слід пам'ятати, що недостача дощових опадів у країнах Східньої Европи дуже часто приводила до неврожаю і „безхліб'я". Відомі з нашої давнини проповіді духовних осіб під назвою: „Слово о бездождії". З історії нашої знаємо, що суша в Середній Азії ґнала кочові орди з їх стадами на Захід, в Україну, де вони знаходили пасовиська. Ці орди зруйнували київську державу і обернули велику частину України в „дике поле".

Тому, коли читаю слова різних авторів — своїх і чужих — про „врожайну Україну", то все згадую, що ця врожайність не була у нас постійна, регулярна: після врожайних літ приходили роки худі, тощі, а з ними недостача харчування і справжній голод. До згубної суші під пекучим сонцем прилучалася ще й інша „єгипетська кара": сарана прилітала з Азії і пожирала все, що Бог уродив на ниві українського х л і б о р о б а. „Прузами" називають літописці наші неситу сарану.

Як поставилося московське політбюро до неврожаю в Україні та в Росії 1921 року? Зовсім різно. Уряд Леніна вже на схилі літа 1921 р. послав прохання до зненавиджених капіталістичних урядів Західніх країн, щоб допомогли рятувати від голодної смерти людність над Волгою. Про голод у південній Україні московське політбюро мовчало, на заклик Леніна прийшла щедра допомога від різних організацій Европи, а найбільше з Америки. Американська допомогова організація (Амерікен Реліеф Адміністрейшен — АРА —) під проводом Герберта Гувера послала в Росію щедру допомогу харчами, ліками, одягом і т.д. Мільйони голодних в областях Поволжя врятували допомогові організації Західніх країн. Великі заслуги для голодуючих мала теж допомогова організація славного норвезького дослідника полярних країн Фрідтйофа Нансена.

Представники Гувера й Нансена відкрили голод в Україні для світу, бо Москва це замовчувала і старалася не допускати допомогових організацій в Україну.

Дамо слово цим делеґатам, яких заяви були в той час надруковані. Пан Гатчінсон (Hootchinson), делеґат Гувера, побував в Україні при кінці 1921 року і склав заяву, яка була опублікована в комуністичній газеті „Известия", Кременчук, 7 січня 1922 р. Гатчінсон сказав:

„Катастрофа над Волгою ані трохи не досягає того, що сталося тут" (в Україні). Представник організації Нансена, бувши на півдні України в лютому 1922 р., телеграфував до Женеви з Олександрівського (тепер — Запоріжжя) 22. 2. 1922 р.:

„Вісім мільйонів душ голодують на півдні України. 2½ мільйона з них не мають абсолютно нічого їсти. Дальші 2½ мільйони харчуються суроґатами, як сіно, сухі ростиии і т. д. і не мають нормального харчування; 3 мільйони мають деякі запаси, але в такій малій кількості, що вони незабаром будуть зачислені до першої і другої категорії. Можна сказати, що до кінця квітня сім мільйонів перейдуть до цих двох категорій. Коло 700 тисяч малих дітей, приміщених в громадських притулках, не мають більше одної п'ятої частини нормальної пайки. Смертність дітей страшенна. Вона досягає 50 відсотків. На Запоріжжі голодує буквально один мільйон душ, 60 процентів — це діти. Поширене людоїдство. Щодня умирає на Запоріжжі 10 тисяч людей. Поїли всю рогату худобу й коней".

Завдяки допомозі з країн Заходу положення людности над Волгою поліпшилося. Натомість в Україні смерть з голоду косила свої жертви далі. Про це записано в виданні, що виходило в Харкові під заголовком — „Поможіть голодуючим", 4 квітня 1922 р.:

„Якщо не прийде скоро допомога, то половина голодуючих на Україні буде засуджена на смерть".

Це саме ствердив делеґат організації Нансена в Україні в книжці, що вийшла 30 квітня 1922 р. в Женеві під титулом — „Голод в Україні" (La famine en Ukraine). В цій книжці вміщено телеграму до Женеви, датовану 13 квітня 1922 р.:

„В цей момент 5 мільйонів душ не мають нічого їсти. Більше 10 тисяч умирають з голоду щодня. На Запоріжжі голод лютує так страшенно, що наш представник бачив села, де від 7 до 10 відсотків мешканців стали жертвами голоду протягом одного дня. Навіть у тих селах, де голод не так жорстоко виявився, людоїдство і трупоїдство збільшується страшним способом. Одним словом, голод досягає таких розмі-

(Закінчення на стор. 4-ій)

В КЛЮБІ САМОТНІХ

Зворушливий репортаж п. М. Пастернакової п. з. „Свят-Вечір Самотніх" у першому святочному числі „Свободи", за 24-те грудня м. р., схвилював та й одночасно підняв на дусі не одного з „самітників", не тільки потойбіч, але й поцейбіч Ніяґари. Честь і слава директорці пансіону ім. Івана Франка в Торонті за те, що запрошує на Святу Вечерю самітних, старших віком людей з міста й околиці, щоб вони провели Свят-Вечір спільно з сталими мешканцями пансіону, як одна велика родина. В цьому місці годиться згадати, що й наше Т-во „Самопоміч" у Ню Йорку з деякого часу влаштовує „Ялинку" для своїх членів-сеньйорів, з спільною вечерею, співанням колядок, а то й короткою мистецькою програмою. Жаль тільки, що число учасників „Ялинки" з року на рік меншає, — з природних, як то кажеться, причин....

Атор цих рядків, як довголітній член „Клюбу Самотніх", нераз мав нагоду брати участь в таких спільних „Свят-Вечорах" чи „Ялинках", і колись, ще в таборах, і тепер, на землі Вашінґтона. Хоч і гріх було б гнівити Господа кажучи, що мені, мовляв, діється кривда, бо мене не запрошують на такі святкові оказії мої друзі й приятелі, забезпечені, так би мовити, сімейним вогнищем. Навпаки, деякі з них, спасибі їм, рахують мене за столом майже за члена родини, до чого вже звикли їхні діти, а тепер звикають і внуки. „Ще трохи-трохи, пане Ікере, і ви станете „вуйком" трьох поколінь, — сказала мені недавно комплімент одна симпатична молода особа.

Мій покійний сусід і земляк, письменник Іва Шкварко, теж реєстрований „самітняк", повчав мене колись, в санаторії в Криниці ,як вести себе в гостях так, щоб ще раз запросили. „Сидиш за столом, — казав, — у гостинній хаті, не тоскуй, не нудьгуй, не нарікай на свою самотність чи на свою хворобу та всякі інші клопоти, — будь певний, що твої господарі мають подостатком своєї власної журби, хоч би тому, що їх двоє ,а ти — сам. Хвали господаря за пропінацію, а господиню за кулінарію, зокрема й обов'язково не забудь її похвалити за рибу в ґаляреті і за борщ з „ушками". Скажи чи заспівай при столі щось весел, погладь по голівоньці дитинча, хоч би й воно, капосне, лізло тобі на голову. Не рахується це, який дарунок ти принесеш, а те, щоб ти приніс свій добрий настрій та погідний усміх..."

Шануючи пам'ять покійного друга, я вірно зберігаю його заповіт і тому, мабуть, мені щастить з запросинами на свята, так за новим, як. і за старим календарем. Може це буде єретична думка ,та інколи виходить така ситуація, що мені замало двох календарів, що пригодився б ще якийсь третій — в резерві.

І к е р

Валентина Юрченко

РІЗДВЯНИЙ ДАР

(Новеля)

II

Що? Чекати до завтра? Ні, їхати, їхати за всяку ціну! Треба винайняти таксівку, знайти якесь авто, або що... Нам же треба негайно до шпиталю, бо наш Олег...

Хлопчина співчутливо поглянув на нас. Він спробує допомогти. Вискочивши на вулицю, він свиснув до когось, і з-під мосту виїхала старенька, пошарпана машина з таким же непевного вигляду власником. Коли ми назвали містечко й шпиталь, він заломив неймовірну ціну.

— За годину вас довеземо, сідайте! — і, підбадьорюючи нас, він спритно відкрив двері авта. Ми з Тусею автоматично всіли до машини, яка рвучко метнулася у бічну темнувату вуличку. На околиці міста наш шофер зупинився — і зник, сказавши, що поїде власне, не він, а його приятель, який краще знає дорогу. Поява цього приятеля не потішила нас. Зарослий і неохайно вдягнений, у своєму вим'ятому капелюсі він виглядав на волоцюгу з новель О. Генрі. З дверей хтось визирнув і крикнув щось до нього, назвавши його Джеком.

— Гелло, ґерлс! Гарний вечір, га? — блиснув до нас Джек білими зубами, а потім повагом закурив, неповапливо умостився біля керма і ми вирушили у тривожне невідоме.

Тепер до мого пекучого болю долучилася ще й тривога за нас самих. Пускатися в незнану дорогу вночі з цим типом? Отак же можна попасти й до жертв кримінальної статистики. Самі добровільно виставляємо себе на таку небезпеку. Ой, хоч би ж не скоїлося якого лиха! Туся вгадала мої думки і мовчки стиснула мою руку. Ну, що буде, те й буде! — вирішила я і тихенько перехристилася. Та й пізно було своє рішення змінювати. Наше дрантиве авто вже винесло нас за місто, у снігові замети. Небо нап'ялося над землею синьо-зоряним шоломом, сніг виблискував під місячним сяйвом міріядами діямантів.

— Засвітила зорі ніч різдвяна, батько ставить свічку на столі... — продеклямувала Туся. Так, це була справжня зимова казка незрівняної, священної краси. І тільки сувора дійсність немилосердно повертала нас до нашого горя, до тремтливого смутку і тривоги ось тепер ще й за себе, за своє буття, що його так довірливо здали на ласку якогось підозрілого Джека.

Дорога бігла чорною смужкою у завоях снігів. Дене-де стояли будиночки, розкидані, темні, мовчазні. Ніде не було ані лялечки. Зрідка назустріч їхали авта, а за нами — нікогісінько. Наш Джек спочатку ґнав машину, а, виїхавши у чисте поле, сповільнив хід, мовляв, слизько.

— Чи ж скоро, чи скоро? — допитувалися ми. Він байдуже ворушив щелепами, жуючи ґуму. — Не турбуйтеся, на десяту годину приїдемо, — і додав — якщо нічого не трапиться... Час від часу він оглядався назад, зиркав то на нас, то на дорогу і від цього страх заповзав у мою душу ще глибше, та й Туся давно втратила свою юнацьку відвагу, і, зіщулившись, тулилася до мене. Я часто поглядала на годинника, наче б той біг часу міг нас урятувати.

Раптом машина зупинилася серед засніженого поля. Джек вийшов, обійшов довкола, щось перевіряючи. Ми завмерли у німому чеканні.

— Що сталося? — удавано байдуже озвалася Туся. Відповіді не було.

— Чого ми стоїмо? — знову Туся до нього.

— Почекайте, не хвилюйтеся, — почувся його хрипкий голос. — Я не маю світла з-заду. Неможна їхати через містечко. Звернемо на іншу дорогу... Ми сиділи, як приречені — чи це випадок, чи лихий намір? Раптом на нас впало світло прожекторів, їхала поліційна машина. Офіцер гукнув щось до Джека, той приязно відповів і, припинивши оглядини, сів за кермо. Нам обом величезний тягар спав з плечей і почуття безпеки повертало до рівноваги.

— А ось вже й шпиталь, — доброзичливо в и г у к н у в Джек, — дивіться, он на горбі — І справді, на засніженій горбовині височів двоповерховий розлогий будинок, привітно освітлений. Я нервово стрепенулася — там наш Олег, вже так близько...

Востаннє наша машина звернула у вуличку й винесла нас просто на майданчик перед шпиталем. Тут Джек почав домагатися додаткової платні, — мовляв, менше, як триццять долярів він і не возьме. Як. — обурювалася Туся. Адже ми домовлялися з вашим приятелем за двадцять п'ять?

— Не знаю, як ви домовлялися, — просичав він крізь зуби, недобре зиркнувши на нас. Його погляд не віщував нічого доброго. „Мовчи, — шепнула я до Тусі, — хіба зі злодієм можна домовлятися? Слава Богу, що вже доїхали". Похапцем дістала я гроші і, не вагаючись, поклала на Джекову розчепірену долоню. Магічна сила грошей враз змінила його: він ґречно поміг нам вийти, поміг нести валізку, а на прощання зняв капелюха та побажав „ґуд лак".

У вестибюлі шпиталю було тепло й затишно. Ще від американського Різдва стояла освітлена різдвяна ялинка і майстерно оформлений вертеп, розташований у глибині. Великі скульптурні фігури наче ожили в цю різдвяну ніч. Пречиста Мати з радісним зворушенням схилилася над Своїм Сином у білих пеленах. — Ось зараз я маю схилитися над своєю дитиною, вже зараз, — майнуло в моїй голові.

Медична сестра, пухкенька русявка з веселими очима, повела нас сходами на другий поверх до Олегової кімнати.

— Як він, як він? — тремтячими губами допитувалася я.

— Нічого, вже йому ліпше. Завтра, певно, скреслимо його з критичної листи. Ось він тут, спить, мабуть, бо я дала йому насонні таблетки.

Коли м'яке лагідне світло розлилося по кімнаті, я побачила велику сповиту дити-

(Продовження на стор. 3-ій).

Концерт „Молодої Думки" в Пассейку

Дня 16-го листопада м.р. у заповненій публікою залі Української Централі Пассейку, Н. Дж, відбувся концерт дитячого хору „Молода Думка". Імпрезу зорганізовано з метою оформити нову філію цього хору в Пассейку, бо, як вже інформувала управа хору, „Молода Думка" саме тепер розбудовує нові відділи навколо свого головного осідку, Ню Йорку.

Програма розпочалась уривками клясичної дитячої „оперки" М. Лисенка, „Коза Дереза" в якій, крім хору, в ролях звірів виступали солісти Маріянка Сосяк, Галя Гарматій, Христя Івашко, Наталка Куйбіда, Михайло Микитів, Орест Вітюк. Декорації виконали Богданна й Евген Титли, а звукове посилення було в руках Петра Ганкевича. Переборовши початкову сценічну несмілість, діти мило відтворювали казковий світ цього дуже симпатичного твору, що постав раніше чим славна дитяча опера Гумпердінка „Генсель і Гретель", і що оригінальністю жанру є одним із перших того роду сценічних праць у східній Европі.

Опісля слідували точки „Молодої Думки", в складі понад 100 дітей, з участю таких юних солістів: Роман та Андрій Бідяк, Ксеня Зелек, Христя Іванів, Наталка Куйбіда, Дарця Лещук, Меляся Соневицька, Христя Стецюх і Ліля Шкафаровська.

Вже з першого твору виконаного хором, народної пісні „Не забувай сині гори", показався талант і мистецький профіль нового дириґента Семена Комірного. В його інтерпретації наявна дбайливість до поодиноких деталів виконуваних творів, тобто, він з увагою ставиться до темпа, динаміки й емоційної експресії своїх, дарма що тільки дитячих голосів. Дириґент дбає про виразність тексту пісень, наголошуючи певні слова відповідно до їх програмности в даному творі. На окреме признання заслуговує правильна вимова дітей — важливість компонент у виконуванні української музики. Загальний звук хору вирівняний та впевнений. Звичайно, можна б ще більше довершити в згаданих музично-текстуальних та, окремо, голосових аспектах, але вже це що осягнено за цей порівняльно недовгий час праці нового дириґента, дає солідну базу для ще кращих вислідів.

Мистецький керівник хору, Семан Комірний, народився в Ясінню на Закарпатті 27 років тому. Музичні студії почав у Львові, а завершив їх в Ужгороді — Музичне Училище, трьома дипломами — вчителя дириґента, теорії та співу. В додатку до таких кваліфікацій, враз із 8-літньою практикою з хорами, С. Комірний, на мою думку, посідає дуже корисну і рідкісну, яку не може надати ніякий диплом ні досвід: любов до дітей, увага до їхнього окремого світу фантазії і великий оптимізм при праці. Своїм ентузіязмом, мімікою і взагалі сильним контактом із хором він захоплює щиру увагу дітей та веде їх радих в музику.

Корисним у праці з дітьми є свіжий репертуар „Молодої Думки" як нпр. „Пісня юних" Ю. Рожавської, „Рідна школа" В. Косенка чи „Весняний вальс" А. Кос-Анатольського. Ці композитори відомі у жанрі дитячої музики; їх твори прозорі, мають живий, чіткий зміст і форму, написані із знанням виконавчої спроможности дитячого ансамблю, тобто діяпазону голосів, будови тексту тощо. Найкращі в концерті пісні „Гей там на горі Січ іде" і „Ой видно село" Льва Лепкого, виконано з розмахом та молодечим запалом і вони викликали овацію.

Окрім хору виступали теж окремо члени „Молодої Думки" у вокальному дуеті, квартеті та квінтені в супроводі бандури — Галя Гарматій, та, окремо, баяна — С. Комірний. У тих виступах участь взяли: Маріянка Сосяк, Галя Гарматій, Нюня Бачинська, Христя Івашко, Наталка Куйбіда, Роберта Яцинич, Христя Іванів, Маріянна Сенко, Дарія Уздейчук та Ліліянна Шкафаровська. Такі менші вокальні ансамблі корисні, бо розвивають та усамостійнюють спів дитини, а до того притягають молодь музикою легших форм.

Програму доповнили старші співаки-гості, сопрано Оленка Новицька - Замята й тенор Евген Титла, які виступили в сольових точках та в спільному дуеті. Фортепіяновий супровід концерту був в руках Джона Ван Басхірка та Оксани Куйбіди, постійної акомпаньяторки „Молодої Думки". Слід теж відмітити жертвенну і наполегливу працю опікуна-адміністратора хору п. Богдана Бідяка, працю конечну, щоб існував і розвивався молодий ансамбль.

Свого часу музиколог Зіновій Лисько так висловився про старший хор „Думка": „Це громадська організація великого суспільного значення, що притягає нашу молодь на базі музичного мистецтва". Його дефініція підходить і до „Молодої Думки", бо значення такого дитячого хору в наших умовинах є велике. Плекання любови до своєї пісні й мови змалку заохотить молоду людину згодом вступити в дорослий хор запевняючи його існування. А так можна на довшу мету зберегти почуття нашої ідентичности в ЗСА — „нації націй", — як називає цю країну гасло 200-ліття Америки.

Одною з конечних передумов кожної вдалої праці, теж і немузичної, з молоддю є її власний ентузіязм і зацікавлення своєю роботою. Судячи по цьому концерті, „Молода Думка" має сьогодні чи не найкращі вигляди на успіх. Зпорукою цього успіху буде постійна увага дириґента С. Комірного, щоб чисто музичні аспекти діла не поступались перед загально-громадськими та всебічна підтримка хору з боку українського суспільства.

Цей концерт буде повторений в неділю, 1-го лютого 1976 р. у залі Фешин Інституту при 24-ій вулиці в Ню Йорку. А 15-го лютого в авдиторії Вайлсбурґ Гайскул при вулиці Айві в Нюарку, Н. Дж. Обидва концерти розпічнуться о 4-ій год. по полудні.

Роман *Савицький*

РІЗДВЯНИЙ ДАР

(Закінчення зі стор. 2-ої).

ну, ба — ні, це була справжня біла мумія у гіпсовому панцері, оповита бандажами, що лежала, як у колисці, в загородженому з боків ліжку, з якимись присроями угорі. Видно було тільки лице, Олегове лице. Я схилилася над ним — він розплющив очі.

— Мамо, ти? — ледве чутно заворушив спухлими губами, що сталося... Машину розбито, а я . . . чудом . . . живий, — він силкувався усміхнутися, — Богородиця врятувала . . . І він очима показав кудись убік. Тут мій погляд упав на знайомий маленький образок Пречистої з Дитям, що стояв на столику. Олег завжди мав його у своїй машині А тепер хтось поставив цей образок ось тут.

До кімнати заглянув лікар, маленький енергійний, і я уп'ялася в нього очима з німим запитом. Це був, як я потім довідалася, асистент головного хірурга, що оперував Олега.

— Ваш син одужає, не турбуйтеся, все буде гаразд. Він перейшов складну операцію і, сподіваємося, успішну. Бідолаха мав розтрощене і звихнене бедро, зламані три ребра і сильний струс та ушкодження всього тіла. Вже минуло два дні по операції, але ми тільки сьогодні, коли він опритомнів, змогли довідатися про вашу адресу і телефон. Доведеться йому довгенько у нас полежати, місяців три або й більше. Аж потім почне потихеньку вчитися ходити.

Сестра наблизилася до нас.

— Ваш син сказав, що ви сьогодні маєте Навечір'я Різдва за старим календарем. У нас це звуть „маленьке Різдво" — „литл Крісмес". Він шкодував, що зіпсував вам свято. А я думаю, що ви дістали коштовний дарунок, бо ваш син вирвався з обіймів смерти і повернувся до життя. Чи не так, докторе?

— Так, так, — усміхнувся лікар — це мудра життєва філософія. Ну, то побажаю вам „мері Крісмес"- Думаю, що за півроку син буде здоровий, організм у нього міцний, молодий. Не розмовляйте з ним сьогодні багато, нехай спить. Олег справді вже спав, по-дитячому розтуливши губи. Ми з Тусею навшпиньки вийшли з кімнати. Мене опанувало раптом почуття незнаної, світлої радости — щось страшне й невблаганно - жорстоке, що накотилося було на нашу родину, відвернулося і загуло десь у безвість, як буває часом у снах. Так, справді, це найдорожчий різдвяний дар.

Вийшовши з шпиталю, ми чекали на місцеву таксівку, щоб їхати до готелю. Було урочисто й тихо. Довкола росли сріблясті ялинки і, під світлом великого ліхтаря, щедро вкриті снігом, вони виглядали маєстатично. Крізь шкляні двері вестибюлю міражем ясніла постать Пречистої, що радісно схилилася над сповитим Дитям. Була Різдвяна ніч.

ПОМЕР ДЖО ЕН-ЛАЙ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

нав'язав широкі зв'язки з іншими країнами світу, в тому також із ЗСА. Тому, довідавшись про смерть китайського прем'єра, колишній президент ЗСА Річард Ніксон був одним з перших, який висловив свій жаль з приводу смерти Джо Ен-лая, назвавши покійного „людиною світла". Свої співчуття урядові Китайської Народної Республіки висловили також генеральний секретар Об'єднаних Націй Курт Вальдгайм і багато інших державних мужів.

ФОРД І НІКСОН ПРО ДЖО ЕН-ЛАЯ

Вашінґтон. — Довідавшись про смерть прем'єра Китайської Народної Республіки Джо Енлая, президент Джералд Форд і колишній президент Річард Ніксон висловились похвально про ролю китайського прем'єра. Президент Форд заявив, що покійний Джо Ен-лай був „знаменитим лідером, який залишив свою печать не тільки в історії модерного Китаю, але також на світовій сцені". В окремій заяві Білого Дому президент Форд також відмічує, що „нові зв'язки між Китаєм і З'єднаними Стейтами Америки, які при співпраці і повному зрозумінні Джо Ен-лая були нав'язані, будуть продовжуватися".

Подібно висловився також державний секретар Генрі Кіссінджер, кажучи, що „Китайська Народна Республіка втратила свого великого лідера, а світ знаменитого державного мужа наших модерних часів". В подібному змислі висловився також колишній президент ЗСА Річард Ніксон.

Свято Державности в Клівленді

Клівленд, Огайо (т. іб-й). — Відзначення роковин проголошення державности України місцева українська громада святкуватиме в неділю, 1-го лютого, 1976 року. Того дня в українських церквах Клівленду будуть відправлені Божественні Святі Літургії в намірені українського народу. Святочний Концерт почнеться о год. 3:30 по полудні в просторій авдиторії Норманді Гайскул, при 2500 Вест Плезант Веллі Ровд у Пармі, а в його програмі виступить відомий дівочий хор „Веснівка" при Святомиколаївській церкві в Торонті, під дириґуванням Квітки Зорич - Кондрацької. Святочну промову виголосить о. прот. Ф. Коваленко, настоятель української православної церкви святої Трійці. Під час цього Святочного Концерту буде вручена Ш е в ченківська Грамота приятелеві українців сенаторові Робертові Тефтові, мол. Святкування Державности підготовляє окремий Громадський Комітет з рамени Українських Злучених Організацій — місцевого Відділу УКК, що його очолює мґр Василь Ліщинецький.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будуччність, в нашій громаді і вільному світі нового свідомого члена!

Відділ УЛТПА Огайо підготовляє наукову конференцію

У травні 1976 р. промине 20 років від часу, коли відбулася І-Наукова Конвенція Українського Лікарського Товариства Північної Америки в Клівленді. Відтоді, щодва роки продовжується та високовартісна традиція і різні міста Америки й Канади були господарями тих конвенцій, які завжди були знаменними подіями не тільки для лікарів, але для всієї української спільноти.

Останній, дуже успішний З'їзд, відбувся у Вашінґтоні в 1947 р. На відділ УЛТПА — Огайо припало тепер почесне завдання започаткувати нове 20-ліття і бути господарем ІІ-го з черги наукового З'їзду. Для гідної підготови цієї імпрези обрано Конвенційний комітет, який очолює д-р Микола Дейчаківський. В склад Комітету входять д-ри: М. Грушкевич, М. Орловський, Д. Фаріон, В. Шкільник, Р. Палажій, Д. Дубас, В. Возняк.

З'їзд відбудеться в днях 29, 30, і 31-го травня 1976 р. в Клівленді, Шератон готелі. Комітет заплянував зорганізувати програму так, щоб якнайменше переобтяжувати її різними формальностями, а зате дати змогу учасникам зустрінутись з приятелями та знайомими.

Наукова частина З'їзду акредитуватиме Американська Медична Асоціяція. Цю частину, з рамени централі УЛТПА підготовляє Науковий комітет в складі; д-ри: В. Трухлий, М. Харкевич, В. Кіналь.

Одинадцятий Науковий З'їзд відбудеться в 200-ліття Америки і 100-ліття Українського Поселення в Америці. З цієї нагоди передбачується посилений наплив туристів до ЗСА, Припускаємо, що в туристиці будуть брати участь і українці з інших країн, а між ними і працівники медичних професій. Було б добре, якщоб вони зплянували свої відвідини Америки на кінець травня і на червень 1976 р. і змогли взяти участь в З'їзді УЛТПА, а потім в українському тижні у Вашінґтоні. Тоді наша імпреза стала б не тільки З'їздом медичних працівників Америки й Канади, але й цілої української діяспори.

Зацікавлених, щоб можна їм своєчасно вислати потрібні інформації про З'їзд, просимо подати свої адреси до Конвенційного Комітету на адресу: N. Deychakiwsky M D. 9290 Highland Drive, Brecksville, Ohio 44141.

Н. Н.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Ярослава Біласа

довголітнього члена Управи Відділу УККА в Коговз, Н. Й.

висилаємо 25.00 долярів на Катедру Українознавства при Гарварді.

УПРАВА ВІДДІЛУ УККА в Коговз

Замість квітів на свіжу могилу нашого Дорого Вуйка, бувшого основника та довголітнього члена матірного хору „Думка" в Станиславові

бл. п. Ярослава Федева

жертвуємо на хор „Думка" в Ню Йорку 300.00 долярів.

Богданна і Евген ТИТЛА
та
Христина ВЛАЖЕНКО

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Анастазії Панчук

Матері нашого шваґра Ярослава Панчука, складаємо 100.00 долярів на дітей Інституту св. Ольги в Прудентополі, Парана, Бразилія.

Антін і Карен СЛИЖ
Марія ФІШЕР-СЛИЖ
Дарія і Теодосій САМОТУЛКА
Володимир і Богданна СЛИЖ

З України наспіла до нас болюча вістка, що там на 89-му році свого трудолюбивого життя, заснув на віки, наш Улюблений і Незабутній ТАТКО і ДІДУСЬ

бл. п.
ДМИТРО ЗІНКО

б. управитель народних шкіл.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

відправиться в СУБОТУ, 24-го СІЧНЯ 1976 р. о год. 9-ій ранку в церкві св. апп. ПЕТРА і ПАВЛА при Бентлей Авеню в ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

Просимо Родину, Приятелів і Знайомих помолитися в цей день разом з нами.

В глибокому смутку —
ВОЛОДИМИРА КОТИК — донька з родиною

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в середу, 7 січня 1976 р. в Ірвінґтоні, Н. Дж. відійшов від нас у Вічність на 53-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і БРАТ

бл. п.
МИХАЙЛО ВИШАТИЦЬКИЙ

довголітній голова 133-го Відділу Українського Народного Союзу.

ПОХОРОН в суботу, 10-го січня 1976 р. о год. 8:30 рано з того ж похоронного Литвин в Ірвінґтоні, Н. Дж. о год. 8-ій веч.

ПОХОРОН в суботу, 10-го січня 1976 р. о год. 8:30 рано з того ж похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., відтак на український православний цвинтар св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

АГАФІЯ — дружина
БОГДАН — син з дружиною НЕНСІ
ОЛЬГА — донька
СТЕФАН — брат і сестри: ПАВЛІНА, ОЛЬГА і ІВАНКА в Україні

та ближча і дальша Родина в ЗСА і Україні

ГАЛИНА АНДРЕАДІС ПРО СВОЇ „КОНФЛІКТНІ СИТУАЦІЇ"

(Л. В.) Усміхнена, розпромінена, щаслива, переступила поріг редакції „Свобода" 26-го грудня Галина А. Андреадіс-Минаїв у супроводі свого чоловіка інж. Миколи Андреадіса, щоб поділитися із редакторами і читачами „Свободи" своїми враженнями і своїм — в її опінії — тріюмфом як співачки — виступом у складі Московського „Большого театру" у опері Мусоргського „Борис Годунов" в Арґентині минулої осени.

Галина Андреадіс в ролі Марусі Богуславки в опері М. Лисенка цієї ж назви.

„Це є гордість співати з визначними співаками світу, та ще й з українцями (в головних ролях опери „Борис Годунов" виступали українці Євген Нестеренко і Володислав П'явко, і прімадонна Ірина Архипова теж півукраїнка по матері), а також цей мій гостинний виступ в Арґентині в опері Кольон був виявом моєї вдячности до цієї опери, що була моєю Альма Матер", — сказала пані Галина Андреадіс, розповідаючи про те, що, приїхавши до Арґентини дівчинкою, вона училася співу в Буенос-айреській консерваторії і кансерваторії театру Кольон, і тут же, у свої ще дуже молоді роки, дістала можливість назватися професійною оперовою співачкою.

Протягом років 1958-1963 вона виконувала меццо-сопранові й контральтові партії в складі цього найкращого арґентинського театру опери і балету, який уважає її „своєю дитиною", а й після виїзду до ЗСА, утримує постійний контакт з театром, чи то відвідуючи його з гостинними виступами, чи то наспівуючи нові платівки (так, як з РСА на весні 1975 року), чи то приймаючи їх запрошення на виїзд у складі театру поза межі Арґентини.

„Тому", — каже пані Галина — „мені навіть на думку не прийшло відмовитися співати з ансамблем „Большого театру", бо арґентинці з „Кольон" надіялися на мене, як на свою співробітницю і своє протеже, заплативши мені більше за кожен виступ, ніж будь-якій співачці в історії театру". До речі, вона дістала по 1,000.00 дол. за кожний виступ на всьому готовому. Ця деталь, зокрема, була причиною неймовірного здивування московських співаків, які, — як відомо — є на постійній і досить мізерній ставці заробітної платні, що під час „гастролей" лише подвоюється, та які не могли вийти з дива, довідавшись, що „Кольон" платив Андреадіс таку неймовірну високу суму. І все це тому, що Галина Андреадіс, крім всіх інших даних співачки, володіє кількома мовами, і була в стані співати ролю Господині, спеціяльно для неї поширену і перероблену, в „Борисі" і по-російському і по-італійському. Крім того вона дублювала б Ірину Архипову, якщо б зайшла така потреба, знаючи добре і оперову партію Марини.

На запит, чи вона не почуває „докорів сумління" за свій виступ з „Большим" в обличчі бойкоту, що його від літа 1975 року застосовує більша частина української еміґрації у відношенні до груп і одиниць т. зв. „культурного обміну" з СССР, пані Андреадіс сказала, що властне, думаючи про це, вона відмовилася від гостинних виступів у СССР, на які гаряче запрошував її цей ансамбль Большого Театру і совєтська комісія культурних зв'язків із закордоном, хоч серце їй боліло відмовляючись, бо про виступ у Києві вона мріє з дитинства і вважає, що той день був би апогеєм її щастя — співати на рідній землі, співати для рідних людей.

Все ж таки з льояльности до більшости вільних українців Галина Андреадіс відмовилася від здійснення мрії свого життя — співати в Києві, не знаючи, чи така нагода їй трапиться знову.

Її відмова, — вона сказала, — була прикрою для її арґентинських працедавців, які уважали, що поїхавши туди, вона б принесла славу і арґентинській оперній сцені. При цій нагоді співачка згадала, що ще в 1961-62 році вона мала запрошення від консула УССР співати в Києві, „але тоді ще ніхто не їхав, це були початки, і я відмовилась, хоч він казав мені, що мене там на руках носили б", — казала вона, пояснюючи, що тоді вона свою відмову пояснила родинними справами, а тепер тим, що вона дуже зайнята професійно і не могла б змістити в переповненому календарі своїх виступів, вже запляннованих заздалегідь, ще й турне по Совєтському Союзі.

А зайнята вона справді: в 1975 році „її 210 днів не було в хаті, бо співала то тут, то там", — каже інж. Микола Андреадіс, — жартуючи, що не легко мати за дружину співачку, яка не може поскаржитися на брак нагоди для виступів, концертів, рекордувань: Галина Андреадіс перебуває під постійним контрактом світової театральної аґенції з осідком в Італії і не нарікає на бездіяльність. Навпаки, дуже часто буває потреба відмовлятися від заанґажування, з огляду на час, особливо, коли контракт є на далекий виїзд. На увагу, чи все це дає їй, крім мистецької, ще й матеріяльну сатисфакцію, відповідає, що так, бо на заробітки також не може нарікати, і тому може собі дозволити виступати для своєї громади переважно безкоштовно, бо для своїх має „слабе місце" для своїх має „чуле місце" найкращі її почуття заслуговує український Оперовий Ансамбль Лева Рейнаровича, в складі якого любить співати, уважаючи це і своєю приємністю і обов'язком — своєю співпрацею з ним підтримати цей єдиний оперовий колектив на еміґрації.

Зі зворушенням говорить Галина Андреадіс про український оперовий репертуар: „Запорожець за Дунаєм", „Ноктюрн", „Маруся Богуславка", „Анна Ярославна" й інші, додаючи, що вона не протиставить їх своїм ролям у славнозвісних Вердівських операх „Аїді", „Трубадурі" і „Баль-Маскараді", в „Кармен" Бізе, а уважає їх чудовим доповненням до справжньої великої оперової цілости; і що це було б дійсним досягненням нашої еміґрації, якщо б ми розбудували і втримали на-постійно справжній театр опери у вільному світі.

Співачака каже, що для цього ми маємо всі передумови, зокрема добрих солістів, і називає тут Ренату Бабак, про яку з жалем, що її втратили, раз-у-раз згадували Галині Андреадіс співаки „Большого", розповідаючи також принагідно, що після тріюмфу в Італії на Ренату Бабак в Москві чекало звання „Заслуженої артистки" Совєтського Союзу і золота медаля. Взагалі слава українських співаків іде високо і широко серед оперових кіл „Большого" так, що навіть на телевізійному інтерв'ю в Арґентині Іосіф Туманов, режисер „Большого театру", сам грузин по національності, сказав, що найкращі співаки в Совєтському Союзі — це українці. І пояснив цю щасливу для українців обставину тим, що Україна — соняшна, її українське сонце і плодюча земля вирощують постійно найкращих співаків і для „Большого" і для інших опер СССР, при цьому додавши, що нічого дивного в тому не побачив, коли зустрів українку і в Арґентині: „Галиночко, я також не росіянин — я «кавказький человєк», — казав Туманов Галині Андреадіс. Він також розпитував її, чи вона не „бендєровка", на що п-ні Андреадіс відповіла стверджуюче, мовляв, вирісши на еміґрації, і не може бути інакше. Він засміявся, особливо тоді, коли п-і Галина сказала, що Бандера може бути ким завгодно в очах Туманова, „але для мене він — герой", і додала, що на еміґрації серед українців нема комуністів, а всі натомість „націоналісти", і що правильно вимовляти є „бандерівка".

Було багато милих і приємних моментів, про які Галина Андреадіс невтомно розповідала, її гарне личко пашіло рум'янцем і очі блищали від збудження. — Вона вважає, що два місяці і 5 днів у Арґентині цієї осени були для неї і особистим тріюмфом і успіхом для української справи. Про Україну, про українські таланти серед співаків була постійно мова — тож Галина Андреадіс не дивується, чому, приїхавши додому, вона застала гору листів від своїх українських приятелів і уболівальників з висловами найгарячіших ґратуляцій за її успішні виступи в Арґентині; серед тих листів не було ні одного листа із засудом її спільних виступів у складі „Большого", навпаки, всі бажають знати якнайбільше про її побут там, про успіх і про те, як вона зважилася пустити цю „бомбу" для всіх нас.

Для Галини Андреадіс-Минаїв такі ситуації, що їх св. п. ред. Михайло Сосновський називав „конфліктними ситуаціями", траплялися не раз: є серед нас такі натури, що постійно перебувають у „limelight". Крім подій цієї осени, — із сміхом розповідає Галина Андреадіс про кілька таких випадків, — а найцікавіший з них оцей: — це було 28-го вересня 1962 року, увечорі в п'ятницю вона співала у опері „Валькірії" Вагнера, в головній ролі виступала славетна вагнерівська співачка Біргіт Нільсон, — дві години після закінчення спектаклю народився п-ву Андреадіс їх другий син Олександер — Зіґфрід. „Це було народження справжнього Зіґфріда", — говорила пізніше репортерам Біргіт Нільсон, коли її питали, яка саме подія найбільше запам'яталася їй з її гостинних виступів у опері „Кольон" у тому сезоні; і очевидно, її запросили Галина і інж. Микола Андреадіс бути хресною матір'ю їх маленького Зіґфріда.

Отже, для першої-ліпшої „урівноваженої" співачки це було б немислиме — співати в такому „благословенному стані" з небезпекою перетворити сцену оперового театру в палату пологів, для Галини Андреадіс — це була пригода, рух, несподіванки і під кожним оглядом незвичайна ситуація. Подібною незвичайністю і „конфліктністю" відзначається і її виступ з „Большим театром".

Її відвідини в „Свободі" багато з'ясували щодо цього. Живемо бо ми у вільному світі і не можемо силоміць диктувати кожному кожен його крок. Один погоджується, другий осуджує — на це є демократія. Галина Андреадіс уважає, що вона зробила більше патріотичне діло, прийнявши запрошення опери „Кольон", з якою має контракт допомагати їм у комплектуванні повного чи часткового складу для гостинних виступів у Арґентині чужонаціональних опер, в тому й „Большого", ніж якщо була б відмовилася від виступу. Вистава і так відбулася б з ким іншим, але не було б серед ансамблю „Большого" розмов про українку Галину; співак Нестеренко не мав би кому сказати: „доземний Вам уклін, що виїхавши п'ятилітньою дитиною з України, Ви зберегли мову, патріотизм і любов до України"; на арґентинській телевізії не питали б у інтерв'ю Іосіфа Туманова, що це за „засилля" українців на оперовій сцені „Большого", і про „бандерівців" Галина Андреадів не розповідала б членам цього совєтського мистецького ансамблю. Українці - співаки з „Большого" поїхали назад в холодну і непривітну Москву, повізши в своєму серці спогад про українську дівчину, що замість еспанки-арґентинки, як вони були приготовані, вийшла їм назустріч. Співачка, народжена в Запоріжжі три-чотири десятки років тому, зберегла в собі весь чар української землі.

Під час відвідин у „Свободі". На фото (зліва): інж. Микола Андреадіс, пані Галина Андреадіс і ред. Людмила Волянська.

ДУМКИ НА НОВИЙ РІК

(Закінчення зі стор. 2-ої).

рів і допомога така недостатня, що голодуюча людність тратить всяку надію і вимирає".

В своєму звідомленні про голод в Україні делеґат організації Нансена згадує недолю міста Херсону, що мав великі втрати людности від голоду. Автор звідомлення зазначив, що це „не показує в доброму світлі тих осіб, що мали б рятувати положення в Україні", — значить — комуністичний уряд. Обережні „дипломатичні" слова . . .

Факти, описані в цитованій книжці делеґата організації Нансена в Україні, показують всю бестіяльну політику „гуманного Леніна" щодо українського народу. Він стверджує, що Москва зібрала з України 1921/1922 року зернових продуктів в кількості 60 мільйонів пудів (пуд = 16,38 кіло), і це все вивезено на Московщину.

„Реквізиція харчових продуктів у селян . . . мала особливо жорстокий характер в Україні . . . і діяла довгий час і при голоді". В книжці „Голод на Україні" згадує автор те, що бачив власними очима у нас:

„На початку сього року (1922. — П. Ф.) можна було бачити в голодуючих районах Миколаївської области такі заклики: „Робітники Миколаєва! Поможіть голодним областям Поволжя!" Це діялося в той час, коли ця область (Миколаївська) мала своїх 700 тисяч голодуючих, тобто біля половини населення".

Цитати й факти взято із книжки, яку я склав для англійського видання під назвою "The Famine in Ukraine". Ця книжка вийшла в Берліні 1923 року в видавництві Німецької Соціял-демократичної Партії, підписали її іменем Української Соціял-демократичної Робітничої Партії Ісаак Мазепа і Панас Феденко.

Додати до цього можна книгу співробітника організації Гувера — проф. Г. Г. Фішера — "The Famine in Russia", що була видрукована 1927 р. в Ню Йорку. Автор книги згадує слова Леніна, який радив представникам Американської Допомогової Організації в Москві, щоб зосередили свою акцію на допомозі голодним Поволжя. Мало того, московський уряд зробив усе можливе, щоб не допустити представників закордонних допомогових організацій в Україну. Г. Г. Фішер ствердив, що в час голоду в Україні 1921-22 р. транспорти українського зерна прибували до Одеси, де це збіжжя вантажили на кораблі, які відпливали в країнах Західньої Европи.

Висновки

Посуха й ранні приморозки дуже пошкодили хліборобству України та інших провінцій московської імперії. Велике щастя, що є на світі країни, де процвітає рільництво, і хлібороби охоче продають своє збіжжя кожному, хто може заплатити. І знову стоїть перед нами питання: Чи Україна дістане для свого прожитку подостатком із тих мільйонів тонн пшениці, сої, кукурудзи, які купує Москва в Америці, Канаді та в інших країнах? Не смімо забувати: організований голод — це знаряддя московської політики супроти українського народу. Були роки голоду 1922, 1933, 1946. Мільйони нашого народу знищила ця політика Москви. Цих злочинів не можемо забути ніколи, як ми повинні пам'ятати мільйони безіменних жертв московського народовбивства. І українці й українки, що перебувають у розсіянні на різних континентах, повинні повсякденно, та особливо при переході до Нового Року, серцем і душею згадати недолю нашого народу, загроженого фізично й духово на Рідній Землі. І думати мусимо про те, щоб збутися тьми неволі та не дати нашій національній свідомості згаснути на чужій землі, „на ріках Вавилонських".

Є давня приказка: „Неврожай від Бога, голод від людей". При всіх невигідних кліматичних умовах Сходу Европи, розумна політика могла б зарадити лихові: запаси збіжжя в передбаченні неврожаю, організація паливного сільського господарства, щоб протидіяти, реальні стимули (заохота) хліборобам в їх праці. Цього не знає так зване „плянове господарство" в СССР, якому справедливе ім'я — державна панщина.

Селянин навіть під режимом партійної тиранії творить чудеса на своїй присадибній ділянці завбільшки з половину одного гектара. Присадибні ділянки колгоспників в СССР творять коло 3% загальної культивованої площі сільського господарства. Проте ці мікроскопічні господарства постачають 64 відсотки всього здобутку бараболі, 40% яєць, 33% городини, 32% м'яса й молока, 20% вовни і т. д. Це показує, що система державної панщини гальмує розвиток сільського господарства, не дає рости продуктним силам. Ця система загрожує самому політичному режимові, бо поставила його в залежність від волі урядів тих держав, в яких Москва купує збіжжя. Коли б Вашінґтон заборонив експорт пшениці та інших продуктів сільського господарства в СССР, то там би настала голодова катастрофа.

Думаю, що й ватажки в московському Політбюрі бачать цю небезпеку, що нависла над їхнім режимом. Чи рішаться вони змінити устрій державної панщини і дадуть хліборобам вільно працювати на їхній землі, незалежно від партійних дармоїдів-аґітаторів, присланих на село пропаґандою підганяти невільників до роботи? Боюся, що затрусні необмеженою владою ватажки компартії готові будуть накинути народним масам новий голод, але не схочуть попустити. Влада їм цінніша від усього на світі, і вони звикли ходити по трупах.

І знову встає питання: Чи не схочуть політватажки шукати виходу із господарської скрути воєнним шляхом в надії здобути блискавичну перемогу над „капіталістичним світом" та поставити його працю й техніку на службу московській імперії? Хто може дати на це рішучу відповідь?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 11-го СІЧНЯ 1976 р.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Т-ва Подільська Січ 8 Відд. о год. 1 по пол., після останньої Служби Божої, в церковній залі при Чеснат вул. Проситься чл. прибути та вирівняти вкладки. — М. Шашкевич, предсідник, Марія Кульчицька, секретар.